Laboured Learning

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

CRT
CENTRE for REGIONAL & TOURISM RESEARCH

Erhvervsuddannelsessystemet og de unge i de danske landdistrikter

Baggrund:

- Polariseret udvikling i Danmark

- Hidtil fokus på adgang til højtuddannede
- Til trods for lokale arbejdsmarkedsstrukturer
- Efterspørgsel efter faglærte
- EUD systemet er udfordret
- National målsætning om at øge antallet af faglærte
- Hvordan påvirker EUD systemets struktur og organisering de unges uddannelsesvalg og veje?

Forskningsspørgsmål

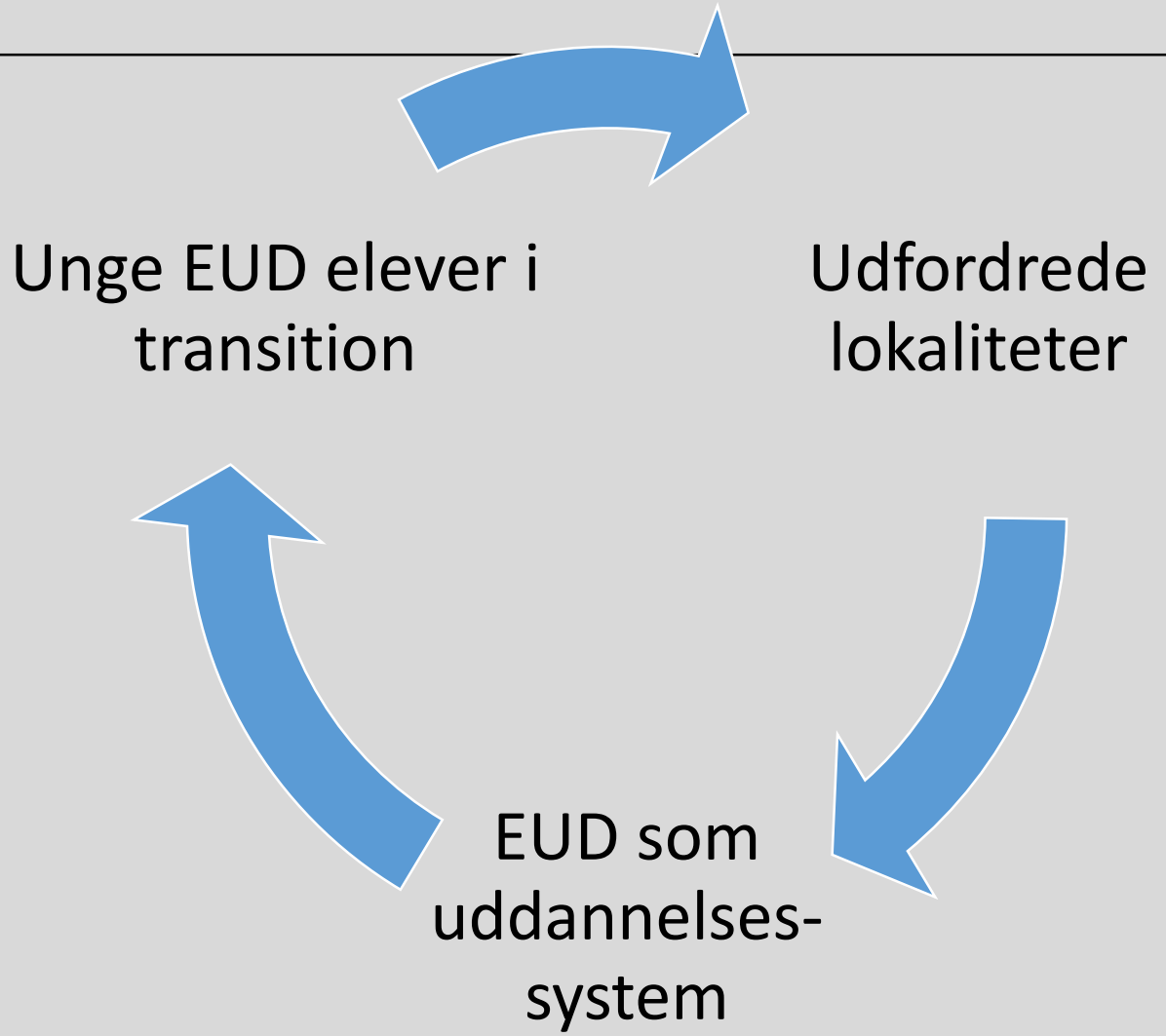

Overblik:

Analyse af EUD systemet

Mobilitetsstatistik

Interview-undersøgelse af 23 unge EUD elever

EUD systemets marginaliseringsmaskine

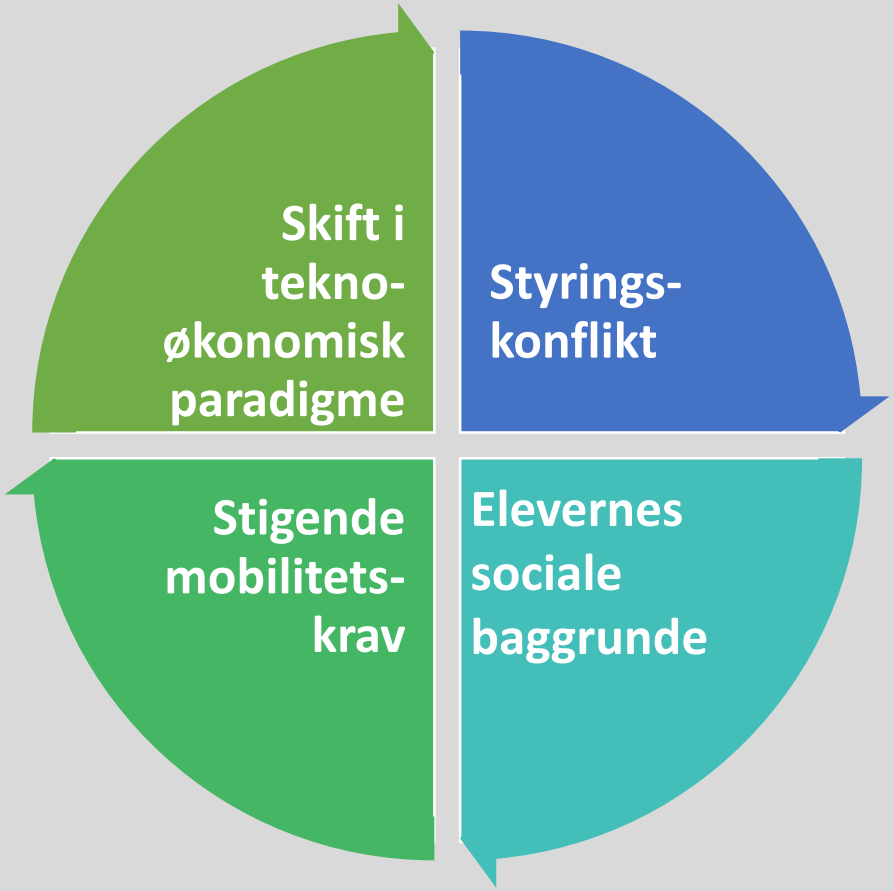

Uddannelsessystemer der fører til arbejdsmarkeder i vækst og i tilbagegang (dominerende og vigende processer)

Gymnasiale uddannelser
Learning to leave
Velsmurt regionalt transportbånd der sikrer bemanding af vidensindustrien i byområder
Faglig socialisering mod gymnasiet?

EUD
Ved en skillevej: tilhører det industrielle produktionsparadigme – ny prestige
Komplekse faglige og geografiske strukturer
Vi kender ikke mobilitetsmønstre…

Styringskonflikten 1

Nationale koalitionspartnere er den dominerende magtskala

- De regionale og lokale skalaer er svage
- Udfordret af selvstyrende-under-staten modellen (taxameterstyring fordrer stort elevgrundlag)

= fordrer et system der favoriserer de store skoler med mange elever

= fordrer et system hvor skoler konkurrer mod hinanden i stedet for at fungere som lokale indgangsporte

Hovedforløbenes udbudsgeografier:

- De 12 store
- De regionale
- De semi- specialiserede (klynger)
- De 44 små

Styringskonflikten 2

Mind the gap

Stærke koalitionspartnere:

Skolebaseret ungdomsuddannelsessystem – staten (UVM)

Arbejdsmarkedets parter – arbejdsmarkedets vilkår

Overgang midt i en ungdomsuddannelse

Man overlader overgangen fra et skolestyret system (grundforløb) til et arbejdsmarkedsbetinget system (hovedforløb) til 16-17 årige….

Socio-geografiske skift i elevoptaget (marginalisering)

- Prestigetab blandt EUD elever i forhold til det dominerende gymnasia-system: “EUD er for de der ikke er dygtige nok til gymnasiet” – diskursmæssig legitimering.
- 95 % politik placerede uinteresserede og ikke-motiverede unge i EUD systemet
- Øget andel unge der søger gymnasiet (social mobilitet), faldende andele der søger EUD.
- Social mobilitet – velfærdsstat + videnssamfund

Øget mobilitetskrav:

Ikke addresset kompleksitet

- 1956: Firma + aftenskole

1956-1970s:

Todelt system: Firma + periodisk dagskole

1970s-2015

EFG: Skole (GF) + firma + Skole (HF)

2015 -:
Skole (GF1) + GF2 + firma + Skole (HF)
- Øget brug af SKP + korte firma aftaler

Empiriske analyser

Hvilke effekter har systemet på EUD elevers uddannelsestransitioner?

Et system bør vurderes ud fra dets brugere – de unge

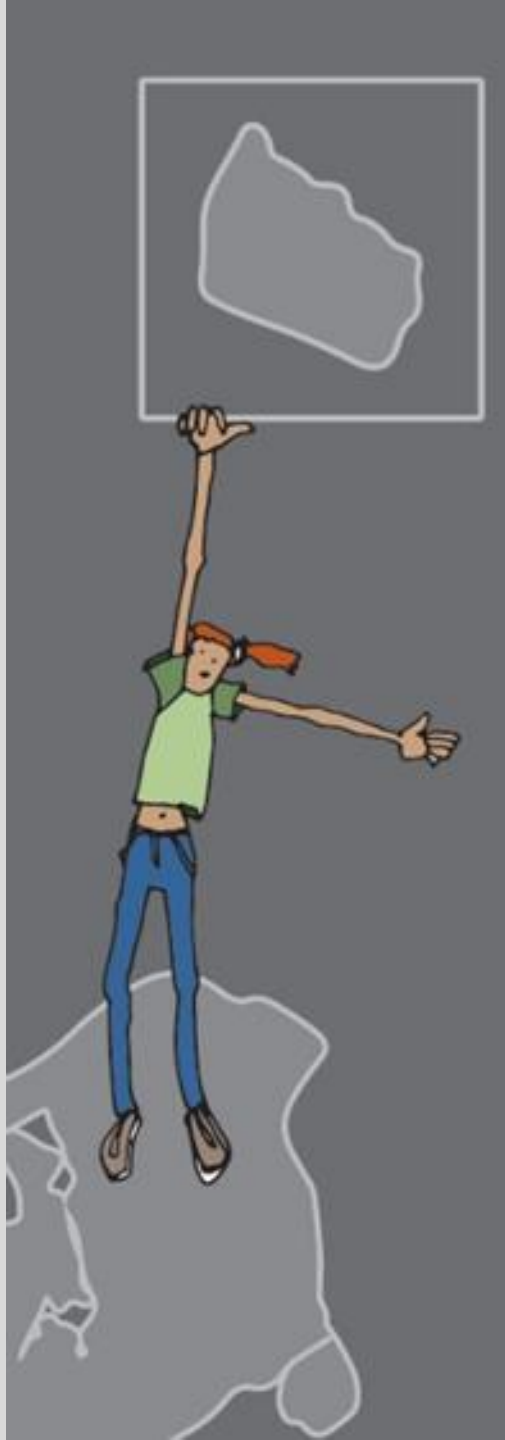

Statistisk analyse: Cases og `Ungdomsårgang 2000´

Undersøgt unge der var 16, 17 og 18 år i år 2000 frem til 2011.

Case kommuner valgt baseret på lokale udbudsstrukturer og arbejdsmarkeder:

Frederikshavn

Jammerbugt

Bornholm

- Uddannelsesopnåelse og mobilitetsmønstre
- EUD opnåelse og mobilitetsmønstre – veje gennem systemet
- EUD fagprogrammer og køn

OG HVAD BETYDER DET? Ungdomsårgang 2000 i 2011

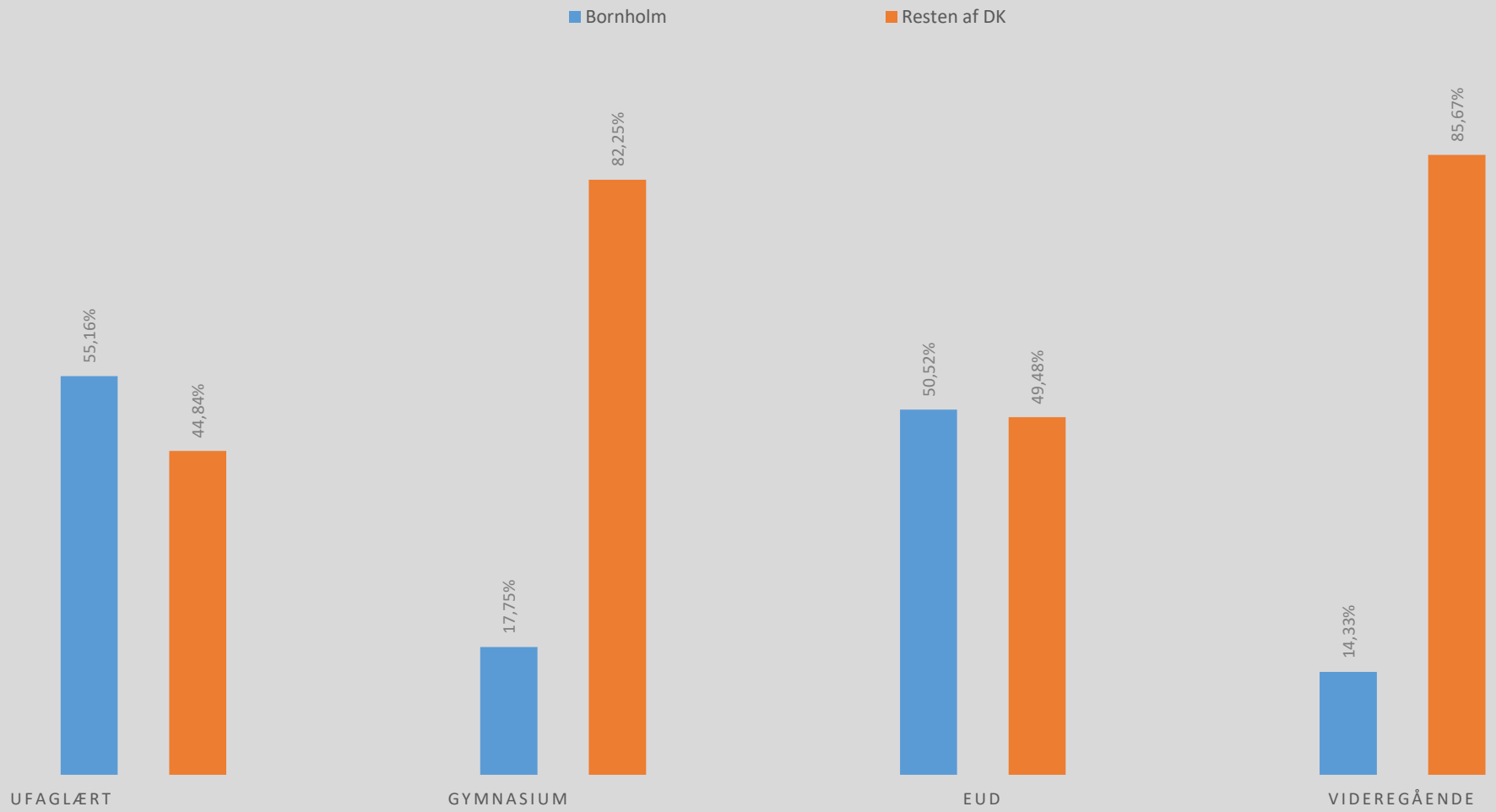

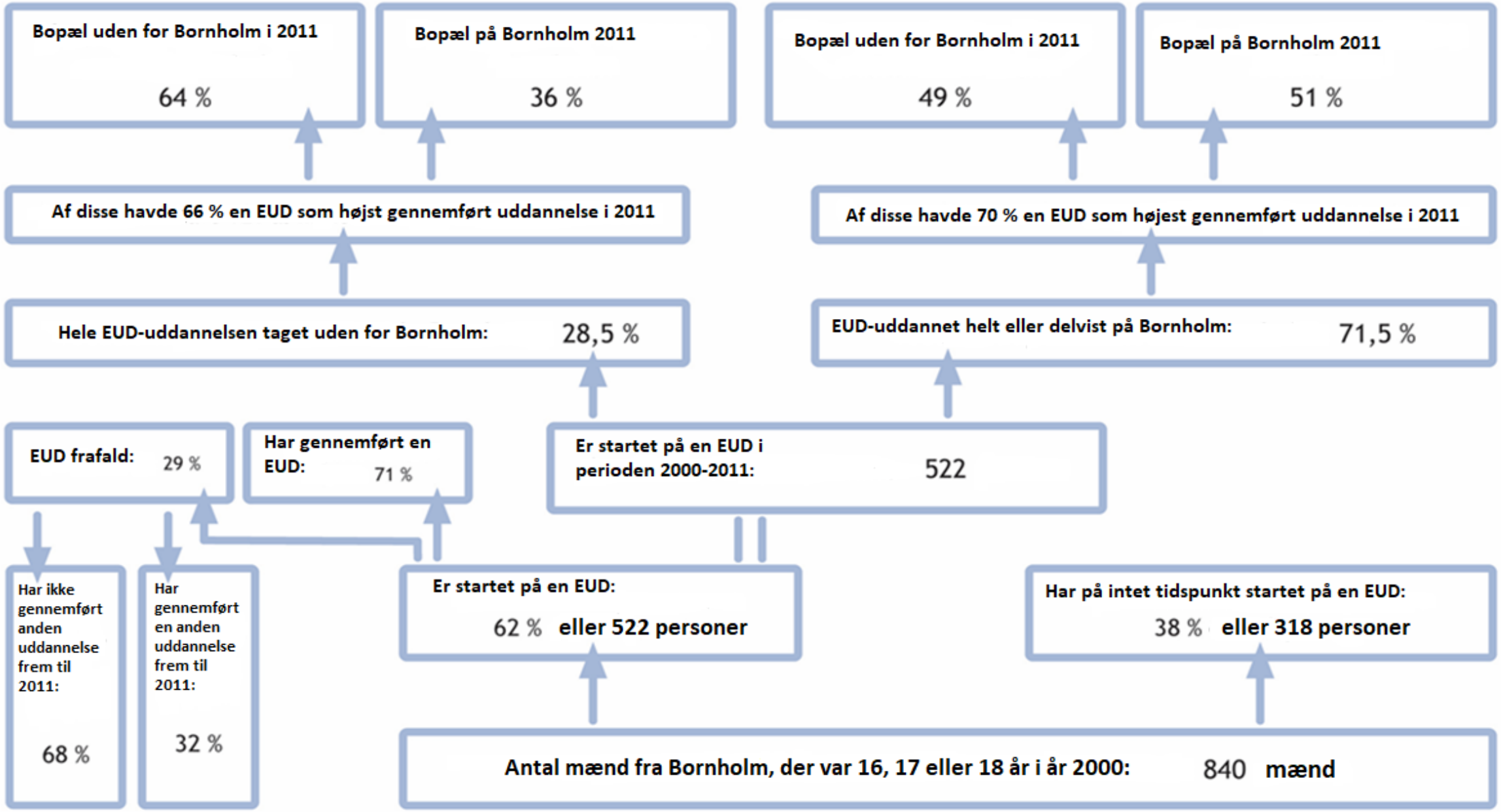
Bopæl uden for Bornholm i 2011
64 %
Bopæl på Bornholm 2011
36 %
Bopæl uden for Bornholm i 2011
49 %
Bopæl på Bornholm 2011
51 %
Af disse havde 66 % en EUD som højst gennemført uddannelse i 2011
Af disse havde 70 % en EUD som højest gennemført uddannelse i 2011
Hele EUD-uddannelsen taget uden for Bornholm: 28,5 %
EUD-uddannet helt eller delvist på Bornholm: 71,5 %
EUD frafald: 29 %
Har gennemført en EUD: 71 %
Er startet på en EUD i perioden 2000-2011: 522
Har ikke gennemført anden uddannelse frem til 2011: 68 %
Har gennemført en anden uddannelse frem til 2011: 32 %
Er startet på en EUD: 62 % eller 522 personer
Har på intet tidspunkt startet på en EUD: 38 % eller 318 personer
Antal mænd fra Bornholm, der var 16, 17 eller 18 år i år 2000: 840 mænd

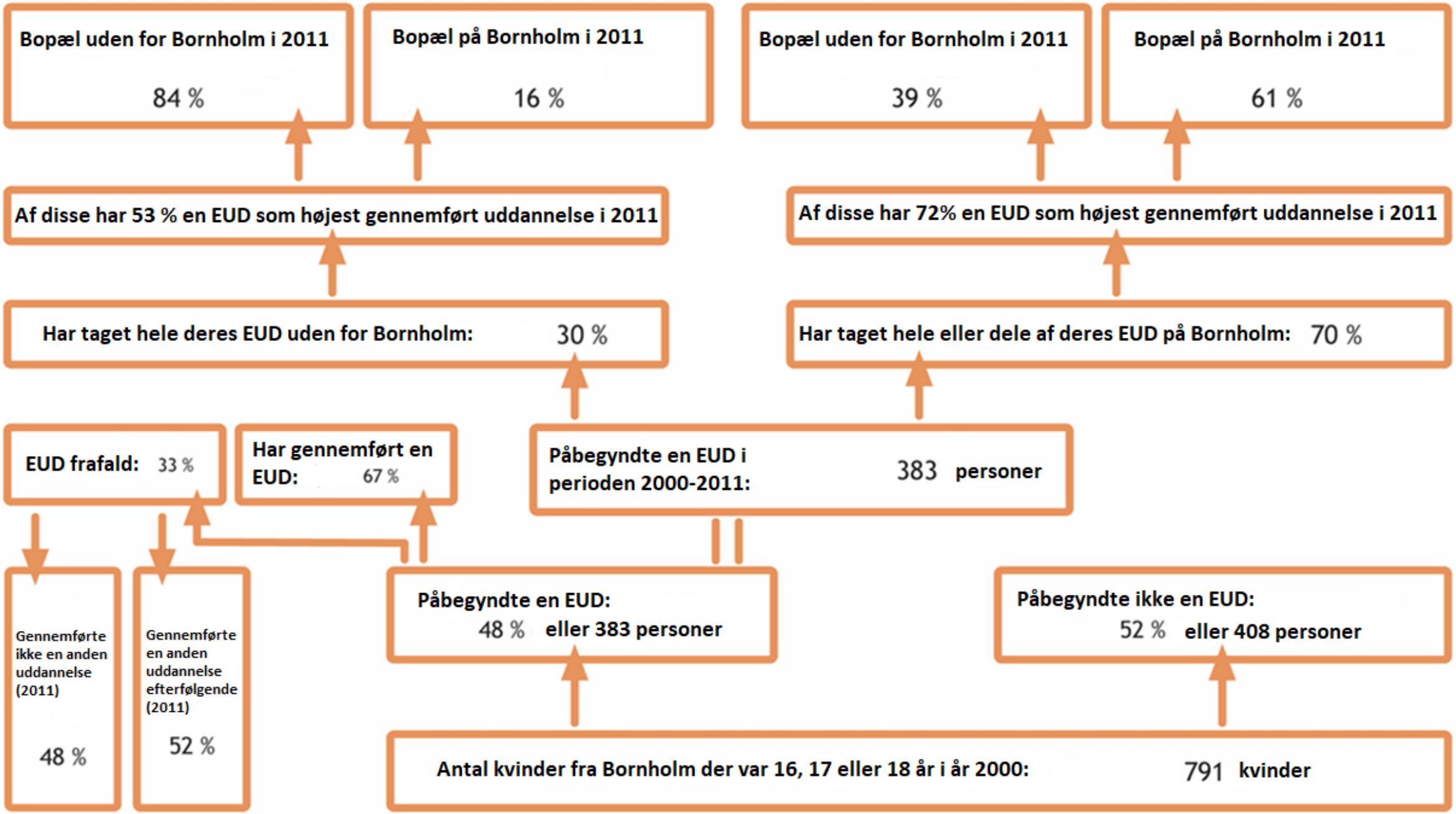
Bopæl uden for Bornholm i 2011
84 %
Bopæl på Bornholm i 2011
16 %
Bopæl uden for Bornholm i 2011
39 %
Bopæl på Bornholm i 2011
61 %
Af disse har 53 % en EUD som højest gennemført uddannelse i 2011
Af disse har 72% en EUD som højest gennemført uddannelse i 2011
Har taget hele deres EUD uden for Bornholm: 30 %
Har taget hele eller dele af deres EUD på Bornholm: 70 %
EUD frafald: 33 %
Har gennemført en EUD: 67 %
Påbegyndte en EUD i perioden 2000-2011: 383 personer
Gennemførte ikke en anden uddannelse (2011)
48 %
Gennemførte en anden uddannelse efterfølgende (2011)
52 %
Påbegyndte en EUD:
48 % eller 383 personer
Påbegyndte ikke en EUD:
52 % eller 408 personer
Antal kvinder fra Bornholm der var 16, 17 eller 18 år i år 2000: 791 kvinder

Del-konklusion

- EUD en væsentlig uddannelsesform for lokale unge
- Den lokale EUD institution fungerer som `point of entry´ til EUD systemet for langt de fleste
- `Endelig´ bopælsmønstre knytter sig dels til valgt EUD uddannelse (traditionelle fag er lokale fag), men også til arbejdsmarkeder
- Meget kønnede mønstre: uddannelsesvalg fordrer mobilitetsvalg (eller omvendt?)
- Alt, alt for højt frafald
- Hvilke motivationer ligger der bag disse mønstre?

Narrative interviews

23 interviews:

- Transition
- Alder
- Kommune
- Køn

- Uddannelsesvalg – indhold, steder, barrierer, muligheder
- Faglige interesser og evner
- Stedstilknytning og steds-praksisser
- Mobilitet
- Familie og venners uddannelser, fag og arbejdsmarkedstilknytning

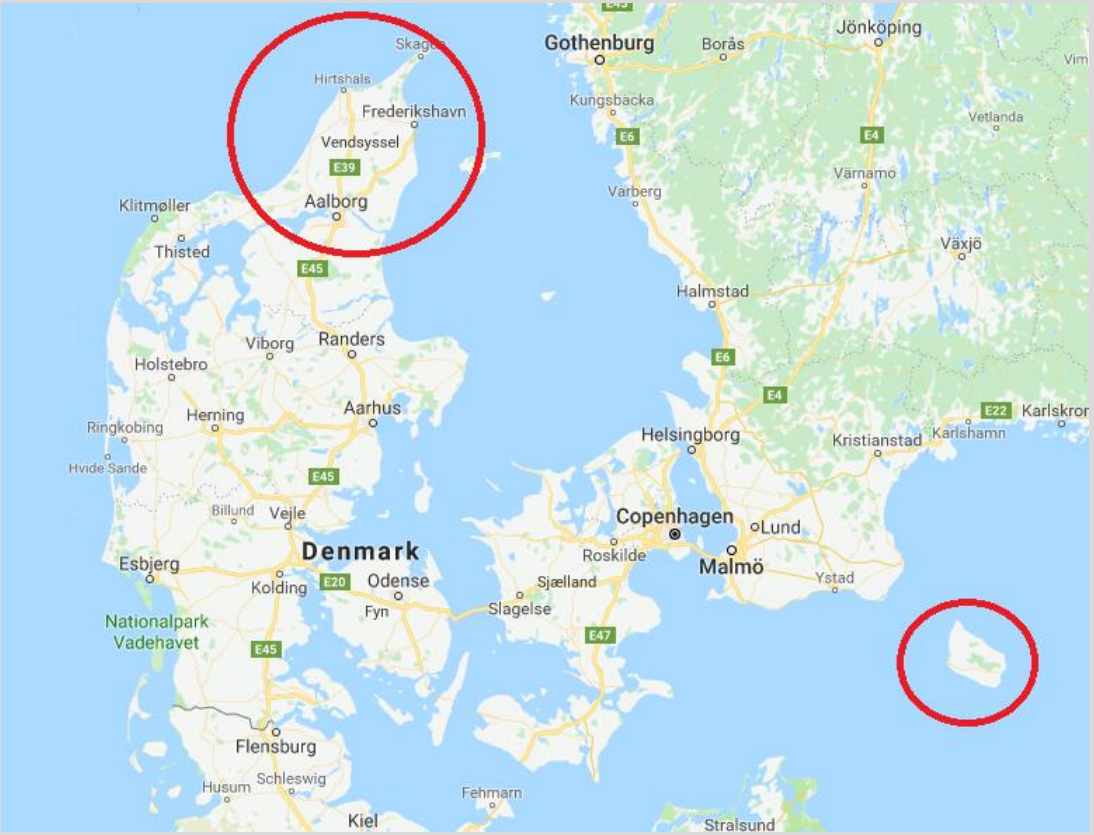

Uddannelsesvalg er en proces og en kompetence

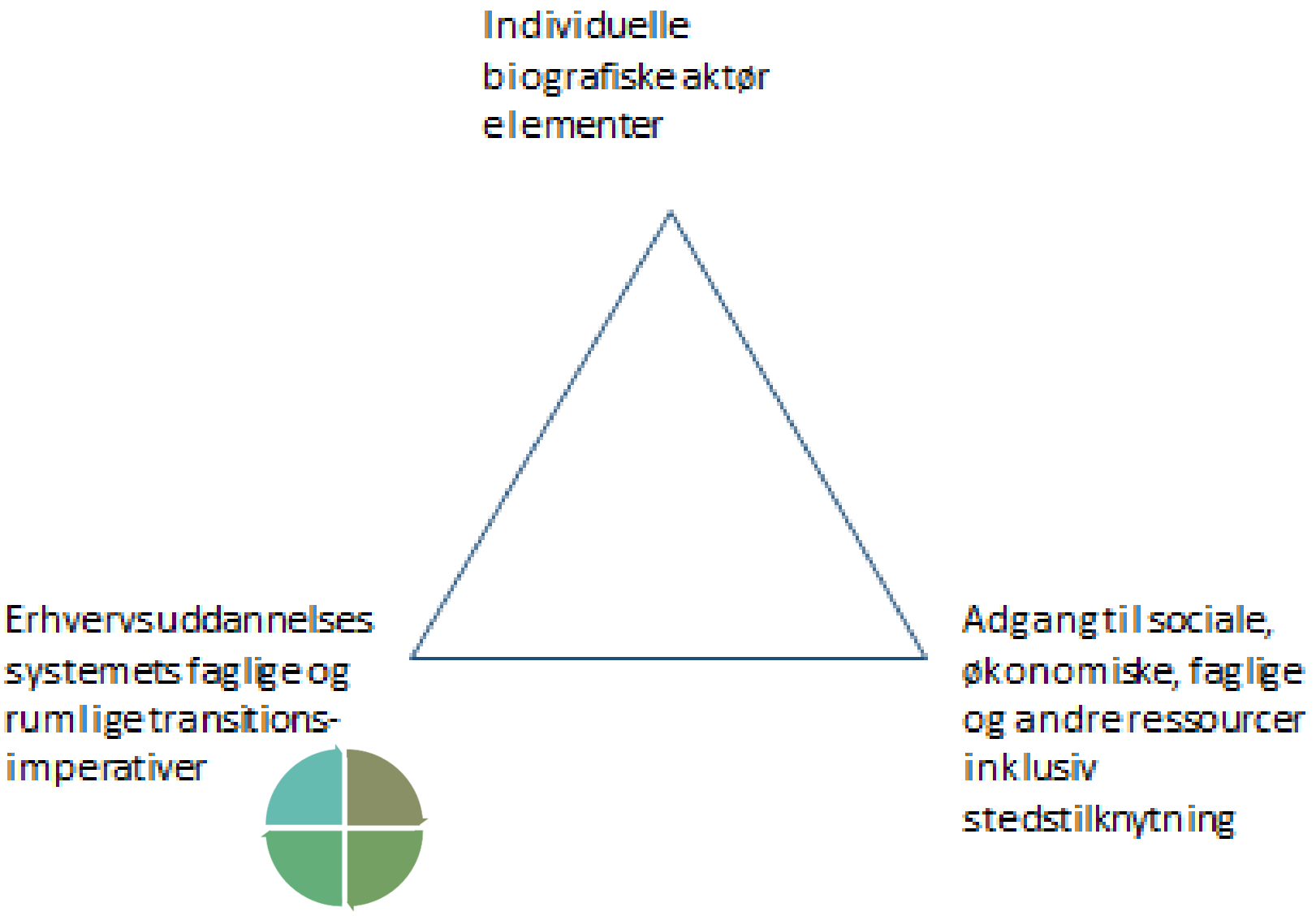

ORIENTERINGSPRÆFERENCER

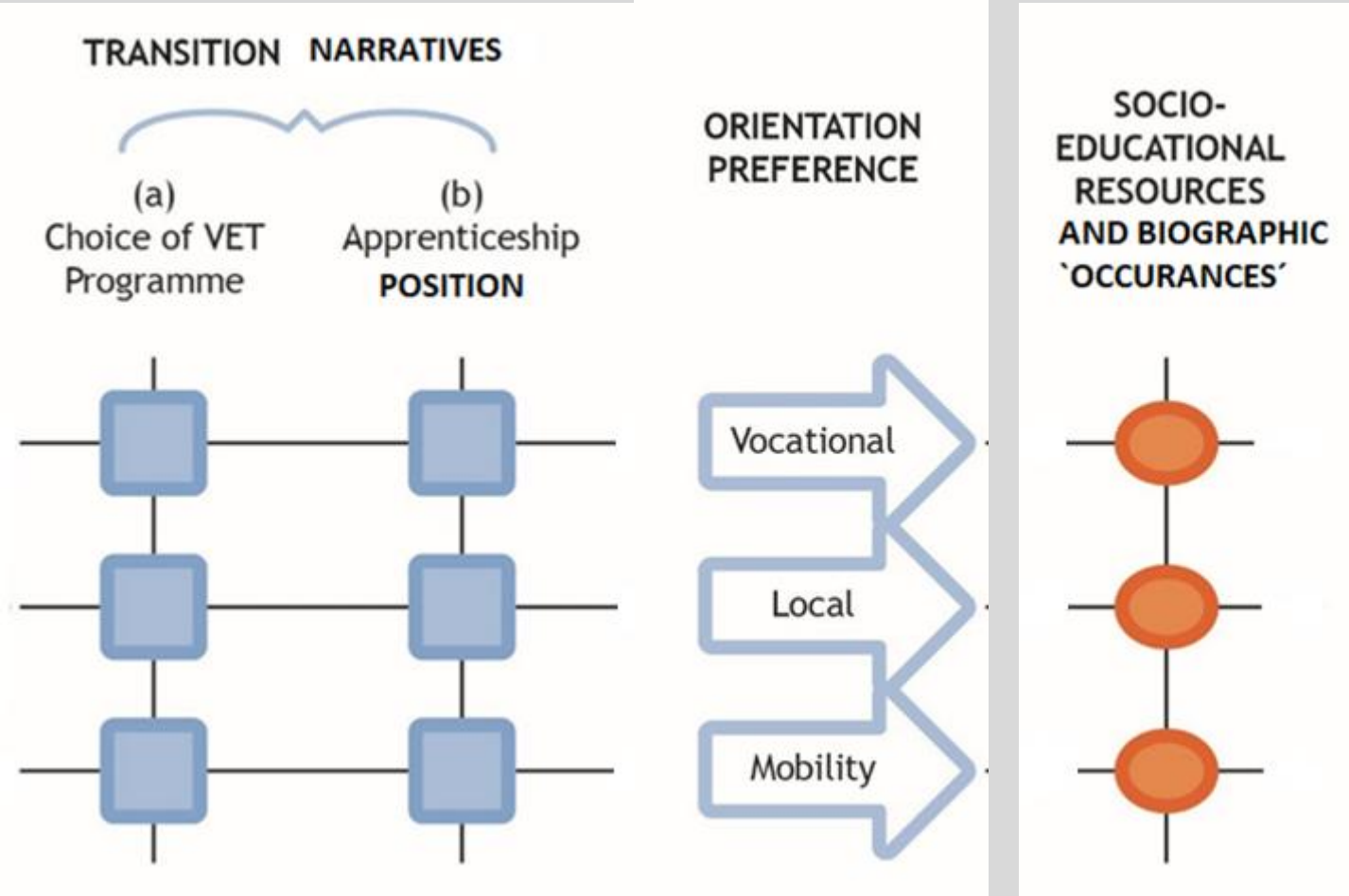

Tre udviste orienteringspræferencer i transitionsprocessen

En typologi over unge EUD elever der:

- Udviser en faglig orienteringspræference
- Udviser en mobilitets orienteringspræference
- Udviser en lokal orienteringspræference

Faglig orienteringspræference: Karakteristik

- Aktive brugere af grundforløbet
- Vælger alle typer EUD programmer
- Udviser aktiv praktikpladsstrategi
- Tilknyttet til opvækststed, opnår mobilitetskapacitet gennem faglig indlejring

Mathias: 17 årig elektrikerlærling
Cecilie: 17 årig SOSU hjælper – så redder

- Forældre er fagligt integrerede på arbejdsmarkedet
- Udfordres af mangel på praktikpladser, tidsforskydninger og ventetider

Mobilitets orienteringspræference: Karakteristika

- Ønsker at flytte - væk
- Tendens til at vælge regionale/klyngeprogrammer
- Udnytter EUD institutionsstrukturer (skolehjemsmuligheder)
- Udviser en aktiv praktikpladsproces

Katrine: 19 årig frisør
Mathilde: 21 årig landbrug/ merkantil/ køkkenassistent

- Forældre er fagligt integrerede på arbejdsmarkedet
- Største udfordring: ung alder, afhængig af systemet (skolehjem)
- Mobilitetskapacitet er ikke nok

Lokal orienteringspræference: karakteristika

- Passive brugere af grundforløb
- Vælger de 12 store
- Søger lokale praktikpladser
- Rudimentær faglig identitet
- Forankrede af familie og venner, aktive i lokalområdet

Emma: 20 årig offentlig administration (bevidst tilvalg af det lokale)
Magnus: 19 årig merkantil/pædagogisk assistent (De facto lokal)

- Udfordres af mangel på lokale praktikpladser og passivitet
- Forældre er marginaliserede på arbejdsmarkedet. Mangler faglig socialisering

Konklusioner

- Ekstremt høje krav til de unge om kapacitet til at orientere sig supra-lokalt samt højt mobilitetskrav
- Mangel på politisk ansvar mellem skole og praktikpladser overlader system transition til de svageste aktører i EUD systemet: de unge

- Resultatet er at de unge fra stærke socio-faglige baggrunde klarer sig, mens de unge kommer fra hjem, der ikke er i stand til at støtte de unges (erhvervs-)faglige socialisering skal bruge længere tid på faglig indlejring. Den tid er ikke indlagt i det nuværende system og de unge kan være i fare for at blive ekskluderet fra erhvervsuddannelsessystemet.

- Dette er et problem for udfordrede arbejdsmarkeder, der forstærker allerede dårlige udviklingsvilkår.

HVAD KAN VI GØRE?

- Støt unge til at træffe valg der passer til dem/ TID og modning:
  - Skaber stærkere unge (livskompetencer)
  - Mindsker frafald
  - Styrk grundforløbet på EUD – mere tid til faglig orientering
- Skab synlige uddannelsesveje:
  - Anerkend mobilitetskrav
  - støttesystemer, fleksible skolehjem, mobilitetsmentorer
  - match unge med lokale praktikpladser, aftaler med skoler uden for Bornholm
- Reform af institutioner og systemet
  - Stil spørgsmålstegn ved institutionel konkurrence
  - Politisk pres på de faglige udvalg til revision af 106 fags-struktur
- Mangel på faglig socialisering
  - Svaret er IKKE eksklusion
  - Skab et fagligt transportbånd fra grundskolesystemet

Tak!